

Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej

nr 1-2/2011 (numer poświęcony kulturze niezależnej lat osiemdziesiątych) zawiera m.in. artykuły:

- Tadeusz Boruta : Pokolenie'80. Niezależne malarstwo młodych w wystawienniczym ruchu przykościelnym.
- Ks. Jerzy Myszor : Kultura niezależna w Kościele – zagrożenie czy szansa?
- Przęstek Daniel : Scena bez kłamstw. Teatr w Kościele po 13 grudnia 1981 roku.
- Łuszczynski Grzegorz : Kultura niezależna pod strzechami.
- Błażejowska Justyna : Zmierzch wydawniczej konspiracyi.
- Maruszak Marcin : Mieście oko na byłych esbeków.

Dodatek do numeru - płyta DVD (sygn.235)

Grupy Oporu / realiz. Maria Dłużewska ; scen. Maria Dłużewska, Konrad Fałęcki ; zdj. Łukasz Starek ; muz. Janusz Grudziński. - Media Kontakt, 2008. - 1 dysk optyczny (51 min) : dźwięk.; 12 cm.

Jest to film o odwadze i przyjaźni, która sprawdziła się wielokrotnie w najtrudniejszych warunkach. Wiele z opisywanych akcji obfitowało w zaskakujące, a czasami zabawne sytuacje. (multimedia, czytelnia)

nr 3/2011 (numer poświęcony latom powojennym) zawiera m.in. artykuły:

- Uciąć głowę Polsce. Z Andrzejem Nowakiem i Ryszardem Terleckim rozmawia Barbara Polak.
- Musiał Filip : Rzeczpospolita zgładzona.
- Wenklar Michał : Kara śmierci – ostatni order.
- Szarek Jarosław : Pozbawić naród sumienia i ducha.
- Pietrowicz Aleksandra : Drukarnia św. Wojciecha w Poznaniu na celowniku bezpieki (1948-1950).
- Zechenter Anna : Zniszczyć kułaka nauki. Uczeń i uczelnia w kuźni komunizmu.
- Łuczak Agnieszka : Reforma rolna i represje wobec polskiego ziemiaństwa po roku 1944.
- Matusiak Wojtek : Powojenne losy elity polskiego lotnictwa.

Dodatek do numeru - płyta DVD (sygn.236)

Oskarżenie / reż. i scen. Grzegorz Braun ; zdj. Andrzej Adamczak, Tomasz Ciesielski. - Telewizja Polska S.A. : Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, 2007. - Film dokumentalny. - 1 płyta DVD (26 min) ; 12 cm.

Mieczysław Bujak - młody człowiek o życiorysie niezwykłym, a zarazem typowym dla minionej epoki. Urodził się w 1926 r. w Krakowie. W 1942 r. został żołnierzem AK, rok później otrzymał przydział do grupy bojowo-dywerycyjnej. Po kapitulacji Powstania Mieczysław Bujak trafił do stalagów, uwolniony przez wojska amerykańskie, zgłosił się na ochotnika do armii Stanów Zjednoczonych. Został żołnierzem jednostki pancerniej 3. Armii USA - brał udział w walkach z Niemcami na terenie Czech. Po powrocie do kraju wstąpił do "ludowego" Wojska Polskiego.

*Oprac. Jolanta Janicka, Joanna Resakowska – nauczyciel bibliotekarz PBP RODN „WOM”
W Częstochowie*

Otwarcie przyznawał się do akowskiej przeszłości krytycznie wypowiadał się o otaczającej go rzeczywistości. Szybko zainteresowała się nim komórka Informacji Wojskowej. Aresztowano go w 1950 r. pod zarzutami: udziału w nielegalnej organizacji WiN, gromadzenia broni i prowadzenia agitacji antypaństwowej. Do końca chronił współoskarżonych i całą winę brał na siebie. 25 kwietnia 1951 r. Wojskowy Sąd Okręgowy we Wrocławiu skazał go na dwukrotną karę śmierci.

(multimedia, czytelnia)

nr 4/2011 Czerwiec '76 zawiera m.in. artykuły:

- Kutkowski Arkadiusz : „Ukarać chuliganów!” Procesy w trybie przyspieszonym po radomskim procesie robotniczym.
- Waligóra Grzegorz : Komitet Obrony Robotników.
- Wierzbicki Marek : „Solidarnościowe” obchody rocznicy protestów z 25 czerwca 1976 roku w Radomiu w latach 1981-1989.
- Krupecka Małgorzata USJK : Szare urszulanki na Polesiu.
- Kowalik Szczepan : Książd Roman Kotlarz. Zapomniana ofiara bezpieczeństwa.

Dodatek do numeru - płyta DVD (sygn.237)

... *i cicho ciało spocznie w grobie* / reż. Wojciech Maciejewski ; scen. Jacek Indelak ; zdj. Piotr Szczepański ; muz. Marcin Włodarczyk. - Film dokumentalny. - Film biograficzny ; producent Jacek Gwizdała. - Łódź : Contra Studio, 1999. – 1 dysk optyczny DVD (57 min) : dźwięk., kolor ; 12 cm.

Film o zamęczonym przez komunistów księdzu Romanie Kotlarzu. Realizatorzy docierają do rodziny księdza, jego parafian, dzienników i brudnopisów listów do przełożonych. Na koniec w szpitalu, gdzie ks. Roman Kotlarz zmarł w sierpniu 1976 roku, próbują dociec zatartej prawdy. (multimedia, czytelnia)

nr 5-6/2011 Wielkopolska zawiera m.in. artykuły:

- Wielkopolska w drodze do Ojczyzny. Z Januszem Karwatem i Przemysławem Matusikiem rozmawia Barbara Polak.
- Pietrowicz Aleksandra : Konspiracja wielkopolska 1939-1944.
- Łuczak Agnieszka : Poznański Czerwiec '56.
- Zwiernik Przemysław : Opór społeczny i opozycja w epoce Gierka.
- Pietrowicz Aleksandra : Gdy zabrakło koordynacji ... Życie i Śmierć jednego z wielkopolskich „wyklętych”.

Dodatek do numeru - płyta DVD (sygn.238)

Bunt majowy ; My z Cegielskiego / real. Zbysław Kaczmarek ; zdj. Mariusz Podgórnny ; muz. Jarosław Papaj ; zdj. Rafał Jarzak ; oprawa muz. Przemysław Nowak.- Film dokumentalny. - Poznań : TVP S.A. - 1 płyta DVD (11 min + 23 min) ; 12 cm.

Oba filmy poświęcone historycznym wydarzeniom, które miały miejsce w Poznaniu w 1946 i 1956 roku.

(multimedia, czytelnia)

Oprac. Jolanta Janicka, Joanna Resakowska – nauczyciel bibliotekarz PBP RODN „WOM”
W Częstochowie

Licencja Uznanie autorstwa Użycie niekomercyjne 3.0. Polska

nr 7/2011 Socjalizm po polsku zawiera m.in. artykuły:

- Misja się nie zmieniła. Z prezesem Instytutu Pamięci Narodowej Łukaszem Kamińskim rozmawia Jan M. Ruman.
- Suleja Włodzimierz : Socjalizm po polsku.
- Żuczkowski Maciej : Socjaliści polscy w „wojnie o całe jutro świata”.
- Gałęzowski Marek : Socjaliści w walce z Niemcami. Konstanty Jagiełło i Szymon Joffe.
- Łysakowski Piotr : Mord na profesorach lwowskich – lipiec 1941.
W siedemdziesiątą rocznicę zbrodni.

Dodatek do numeru - płyta DVD (sygn.239)

Podsluchane życie / reż. i scen. Krystyna Mokrosińska ; zdj. Tomasz Kowalewski ; oprac. muz. Joanna Badełek ; producent Ryszard Urbaniak. - Film dokumentalny. - TVP S.A. : Instytut Pamięci Narodowej, 2009. - 1 dysk optyczny DVD (52 min) : dźwięk, kolor ; 12 cm.

"Podsluchane życie" to film o wartościach, o których coraz częściej zapominamy.

Tak jak niewiele osób w Polsce pamięta jeszcze, kim był Jan Józef Lipski.

Film ukazuje portret Jana Józefa Lipskiego (1926 – 1991), historyka literatury, działacza opozycji demokratycznej w PRL oraz senatora I kadencji. Przedstawia materiały propagandowe zapisane na taśmach filmowych PKF i DTV, ówczesne komentarze w kontrolowanej przez państwo prasie, radiu telewizji, wykorzystuje tajne raporty SB dotyczące działalności Jana Józefa Lipskiego, filmowe taśmy operacyjne, materiały z podsłuchów - składające się na kilkadziesiąt lat trwające operacyjne działania aparatu bezpieczeństwa wobec jednego człowieka. Kiedy J.J. Lipski zmarł, odmówiono mu pogrzebu katolickiego, choć wzięło w nim udział czterech księży m.in. ojciec Jacek Salij i ks. Adam Boniecki. Na pogrzebie zgromadzili się ludzie, którzy wiedzieli, że to był człowiek ewangeliczny w swoim myśleniu, odwadze, prawdzie – wspomina przed kamerą ks. Boniecki.

(multimedia, czytelnia)

nr 8-9/2011 Wojsko Polskie zawiera m.in. artykuły:

- Wywiat Przemysław : Działania militarne w wojnie obronnej po 17 września 1939 roku.
- Sudoł Tomasz : Zbrodnie Wehrmachtu na jeńcach polskich we wrześniu 1939 roku.
- Gretzyngier Robert, Matusiak Wojtek : Udział Polaków w Bitwie o Anglię.
- Kosiński Paweł : Niemiecki obraz polskich partyzantów.
- Grabowski Waldemar : Armia Krajowa.
- Lubecka Joanna : Dwa światy w więziennych teczkach.
- Krajewski Kazimierz : Ostatni żołnierze II Rzeczypospolitej – Żołnierze Wyklęci.

Dodatek do numeru - płyta DVD (sygn.240)

Generał „Gryf”. Robiłem dobrą robotę / scen. i reż. Arkadiusz Gołębiowski ; zdj. Arkadiusz Gołębiowski, Jacek Niewadzi ; muz. Marcin Pospieszalski, Andrzej Dziubek, De Press. - Film dokumentalny ; producent Kancelaria Prezydenta RP. - Instytut Pamięci Narodowej, 2011. - 1 dysk optyczny DVD (30 min) : dźwięk, kolor ; 12 cm.

Film, zrealizowany na życzenie Śp. Prezydenta Rzeczypospolitej Lecha Kaczyńskiego i przy ogromnym wsparciu Szefa Jego Kancelarii, Śp. Ministra Władysława Stasiaka, pozwala nam dotknąć mentalności tamtego pokolenia, urodzonego i wychowanego w atmosferze wolności i niezawisłego

*Oprac. Jolanta Janicka, Joanna Resakowska – nauczyciel bibliotekarz PBP RODN „WOM”
W Częstochowie*

Licencja Uznanie autorstwa Użycie niekomercyjne 3.0. Polska

Państwa, poprzez człowieka, który nie został skażony deprawacją PRL-u, który nie cenzuruje swojego myślenia ani nie boi się prezentować wiernej oceny rzeczywistości, której doznawał w swoim przeszło 91-letnim życiu, pełnym niezwykłych, wielokrotnie ekstremalnych doświadczeń i przeżyć. To pokolenie przygotowano do odpowiedzialności za to z tak wielkim trudem i niezmierną ofiarą odzyskane Państwo. Odbudowane na gruzach trzech zaborów, w ciągu niespełna osiemnastu lat potrafiło zbudować dobrze funkcjonującą administrację, scalić prawo, zbudować infrastrukturę niezbędną dla jego funkcjonowania i obronności: gmachy publiczne, porty, Centralny Okręg Przemysłowy, koleje, które słynęły z jakości i punktualności, stworzyć armię i wychować młodzież. O tym wychowaniu tak mówi bohater filmu, generał Gryf, Janusz Brochwicz Lewiński, który do dziś praktykuje tamte wartości i którymi zaimponował Brytyjczykom: „Wychowywano nas na rycerzy. Od wielu wieków wymagano od rycerzy odwagi, szlachetności oraz opieki nad słabszymi; w czasie pokoju pracy nad polepszeniem dobrobytu Polski, a w czasie wojny stawania bez wahania bohatersko na polu walki, nawet do ofiary życia dla Ojczyzny. Oznaczało to codziennie i stale być człowiekiem honoru, dziś pojęcie prawie zapomniane”.

(multimedia, czytelnia)

nr 10/2011 (numer poświęcony prymasowi Stefanowi Wyszyńskiemu) zawiera m.in. artykuły:

- Ks. Piotr Nitecki : Prymas Wyszyński a nurty teologiczne z początku XX wieku.
- Ks. Antoni Poniński : Ewangelia kontra ideologie. Pogląd kardynała Wyszyńskiego na niektóre problemy społeczno-polityczne.
- Jan Żaryn : Prymas Wyszyński w perspektywie zmagania o niepodległość.
- Łysakowski Piotr : Prymas Wyszyński – twórca polsko-niemieckiego dialogu i pojednania.
- Paweł Skibiński : Co zawdzięczamy prymasowi Wyszyńskiemu?

Dodatek do numeru - płyta DVD (sygn.241)

Uwięziony Prymas / reż. Paweł Waldan ; zdj. Lesław Skuza ; muz. Andrzej Krauze. - Film dokumentalny. - TVP S.A, 2003. - 1 dysk optyczny DVD (55 min) : dźwięk, kolor ; 12 cm.

Uwięziony prymas to film dokumentalny Telewizji Polskiej wyemitowany w 2003 roku, którego reżyserem jest Paweł Waldan. Oparty został w głównej mierze na kazaniach i wypowiedziach Stefana, kard. Wyszyńskiego oraz na raportach pracowników Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Zestawienie dwóch niezależnych źródeł archiwalnych filmu daje widzowi rzetelny obraz przyczyn, okoliczności oraz losów uwięzionego Prymasa. Dzięki wspomnieniom ks. kard. Wyszyńskiego cytowanych w filmie (większość została zaczerpnięta z Zapisków Więziennych) odbiorca dostrzeże doskonałą wewnętrzną sylwetkę Prymasa. Notki służbowe oficerów politycznych gładką harmonią sacrum, co wyraża się w suchym, monotonnym przekazie informacji. Film w sposób chronologiczny przedstawia wycinek historii Kościoła w Polsce w latach 1952 – 1956. Przed widzem wyłaniają się 2 światy: świat partii PZPR oraz Episkopatu Polski z Prymasem na czele.

(multimedia, czytelnia)

nr 11-12/2011 (numer poświęcony czasom stanu wojennego) zawiera m.in. artykuły:

- Barbara Fedyszak-Radziejowska : O przemocy, która staje się akceptowaną normą. Stan wojenny, 13 grudnia 1981 roku.

*Oprac. Jolanta Janicka, Joanna Resakowska – nauczyciel bibliotekarz PBP RODN „WOM”
W Częstochowie*

Licencja Uznanie autorstwa Użycie niekomercyjne 3.0. Polska

- Ks. Piotr Nitecki : Jan Paweł II w obliczu stanu wojennego.
- Grzegorz Wołk : Internowanie działaczy opozycji w stanie wojennym.
- Ligarski Sebastian, Majchrzak Grzegorz : „Ogniwo frontu ideologicznego”. Polskie Radio i Telewizja oczami komisarzy wojskowych w stanie wojennym.
- Ligarski Sebastian, Majchrzak Grzegorz : Czystki w środowisku dziennikarskim.

Dodatek do numeru - płyta DVD (sygn.242)

Video niekontrolowane / scen. i reż. Anna Ferens; zdj. Grzegorz Ruzik, Andrzej Adamczak; dźwięk Piotr Nykowski; montaż Aleksandra Gruzziel. - Film dokumentalny. - TVP S.A, 2009. - 1 dysk optyczny DVD (50 min) : dźwięk, kolor ; 12 cm.

Tytuł filmu dokumentalnego Anny Ferens nawiązuje do znanej wszystkim Polakom komedii Stanisława Barei oraz do popularnego wówczas w Polsce procederu podsłuchu telefonicznego. Pokazuje obraz rzeczywistości, w jakiej po wprowadzeniu stanu wojennego znalazły się polskie media. Poprzez wstrząsające zdjęcia archiwalne, fragmenty kabaretów, oraz wspomnienia aktywnych wówczas i cenionych do dziś postaci, obserwujemy działalność konspiracyjną oraz walkę niezależnych polskich mediów z komunistyczną propagandą i cenzurą. Widzimy ryzyko na jakie narażali się dziennikarze, a także poznajemy interesujące metody rozpowszechniania tajnych materiałów informacyjnych.

(multimedia, czytelnia)

*Oprac. Jolanta Janicka, Joanna Resakowska – nauczyciel bibliotekarz PBP RODN „WOM”
W Częstochowie*

Licencja Uznanie autorstwa Użycie niekomercyjne 3.0. Polska

